

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด รวมถึงศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ในปี พ.ศ. 2556 จำนวน 371 คน ได้มาโดยการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรยามานะ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์พหุคูณถดถอย (Multiple Linear Regression Analysis) สรุปผลการวิจัย ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 55.53 การศึกษาส่วนใหญ่ระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ป.6) จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 30.73 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างเอกชน จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 41.24 และส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทใด ๆ ในชุมชน จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 34.77 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย 11,997.57 บาท มีสมาชิกในครัวเรือนสูงสุด 8 คน ต่ำสุด 2 คน ประชาชนมีหนี้เฉลี่ย 173,644.20 บาท และอายุสูงสุด 78 ปี ต่ำสุด 18 ปี

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็น

รายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การติดตามและประเมินผล การกำหนดปัญหา การตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนา การตรวจสอบการนำแผนพัฒนาไปจัดทำข้อบัญญัติ อบต. และการจัดทำแผนงาน โครงการ ตามลำดับ พิจารณาเป็นรายด้าน ได้ ดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 ข้อ อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ร่วมการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้าน ร่วมเสนอปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้านต่อคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา อบต. ร่วมออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านข้อปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา/ความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับคณะกรรมการจัดทำแผน อบต.

2.2 ด้านการจัดทำแผนงาน โครงการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ อยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ร่วมวิเคราะห์สาเหตุแห่งปัญหาของหมู่บ้าน เพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาให้ตรงกับปัญหา/ความต้องการ ร่วมกำหนดทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการการพัฒนา อบต. ร่วมกำหนดวิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน ข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ร่วมค้นหาวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขหรือลดปัญหาของหมู่บ้าน

2.3 ด้านการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ร่วมตรวจสอบเนื้อหาสาระของแผนพัฒนาที่ประกาศใช้แล้วว่ามีเนื้อหาถูกต้องตามที่สภา อบต. ได้ให้ความเห็นชอบ ร่วมในการแสดงความคิดเห็นสนับสนุนหรือคัดค้านเนื้อหาสาระของแผนพัฒนา ร่วมในการเชิญชวนประชาชนมาตรวจสอบเนื้อหาสาระของแผนพัฒนา และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของแผนพัฒนาต่อที่ประชุมสภา อบต.

2.4 ด้านการตรวจสอบการนำแผนพัฒนาไปจัดทำข้อบัญญัติ อบต. โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ อยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ร่วมผลักดันให้ อบต. จัดทำข้อบัญญัติงบประมาณ

รายงานตามแผนพัฒนา ร่วมผลักดันให้ อบต. นำโครงการจำเป็นเร่งด่วนจากแผนพัฒนา อบต. ไปจัดทำเป็นข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ร่วมตรวจสอบเนื้อหาสาระข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของ อบต. ว่าได้จัดทำแผนพัฒนา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ร่วมรับฟังการประชุม สภา อบต. ในการพิจารณาเห็นชอบข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายตามแผนพัฒนา

2.5 ด้านการติดตามและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ร่วมประสานงานในการดำเนิน โครงการเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนา ร่วมบำรุงรักษาโครงการที่ อบต. ทำไว้ให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป ร่วมประเมินผล โครงการพัฒนาของ อบต. ว่าบรรลุผลตามแผนพัฒนา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ร่วมปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (X_0) การศึกษา (X_2) หนี้สิน (X_7) และบทบาทในชุมชน (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ 0.778, 0.319, 0.285 และ 0.326 ตามลำดับ และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ 0.753, 0.324, 0.252 และ 0.262 ตามลำดับ ตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ร้อยละ 34.5 ($R^2 = 0.345$, $F = 45.526$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = (2.528) + (0.778) (X_0) + (0.319) (X_2) + (0.285) (X_7) + (0.326) (X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.588 + (0.753) (X_0) + (0.324) (X_2) + (0.252) (X_7) + (0.262) (X_4)$$

4. ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ (1) ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมเสนอปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้านต่อคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา อบต. (2) ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมอภิปรายปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน (3) ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าตัดสินใจเลือกแผนงาน/โครงการหรือกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาหมู่บ้าน (4) ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้ร่วมตรวจสอบเนื้อหา

สาระข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของ อบต. ว่าได้จัดทำแผนพัฒนา (5) ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ากำหนดวิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน (6) ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้ร่วมในการแสดงความคิดเห็นสนับสนุนหรือคัดค้านเนื้อหาสาระของแผนพัฒนา และ (7) ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้ร่วมประเมินผลโครงการพัฒนาของ อบต. ว่าบรรลุผลตามแผนพัฒนา

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

1.1 ประชาชนส่วนมากต่างได้มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้าน

1.2 ประชาชนส่วนมากต่างได้ร่วมประชุมจัดทำแผนพัฒนา อบต. เป็นประจำทุกปี

1.3 ประชาชนส่วนมากต่างได้ร่วมกำหนดวิธีการดำเนินการในแผนพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

1.4 ประชาชนส่วนมากต่างได้ร่วมตรวจสอบเนื้อหาสาระของแผนพัฒนาหลังจากคณะกรรมการจัดทำแผนจัดทำแล้วเสร็จ

1.5 ประชาชนส่วนมากต่างได้ร่วมทักท้วงกรณีเห็นว่า อบต. ไม่จัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายตามแผนพัฒนา ได้ร่วมตรวจสอบเนื้อหาสาระข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของ อบต. ว่าได้จัดทำแผนพัฒนา

ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เออวิน (Erwin, 1976 : 138) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนาร่วมคิดร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้ และ

ความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานองค์กร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยสอดคล้องกับ การม คำพิฑูรย์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การบริหารจัดการในการวางแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบลเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วม ของประชาชน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการวางแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เกศิณี พรหมตัน (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีในระดับมาก

ไม่สอดคล้องกับ เรณู กุปตัยฐีเยร และคณะ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานในองค์กร บริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลมีทัศนคติที่ดี ต่อการบริหารงานในองค์กรบริหารส่วนตำบล และมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานในองค์กร บริหารส่วนตำบลในระดับกลาง ไม่สอดคล้องกับ นवलน้อย ศรีรัตน์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรบริหาร ส่วนตำบล ผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ องค์กรบริหารส่วนตำบลยังคงอยู่ในระดับต่ำ ไม่สอดคล้องกับ พวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษา องค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนใน กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับที่ต่ำ ไม่สอดคล้องกับ อังคณา วงษ์นอก (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการบริหารในการวางแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบล เพื่อ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การบริหารในวางแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบลเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของ ประชาชน โดยอยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับ ชยพล โบราณมูล (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำ แผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีปัญหาอุปสรรคในการมี ส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยรวมและรายได้ออยู่ใน ระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับ ไพโรพ ถนัดคำ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วน ร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน

จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับ ญัฐนิชา กงพะลี (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และไม่สอดคล้องกับ จิราภรณ์ เชื้ออุทัยย์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลวังยาว อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลวังยาว อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การศึกษา หนี้สิน และบทบาทในชุมชน

2.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากจะมีส่วนร่วมมากกว่าครัวเรือนที่มีสมาชิกน้อย เพราะครัวเรือนที่มีสมาชิกเป็นจำนวนมาก จะไม่วิตกกังวลต่อการทำหน้าที่ของตนเอง ต่างคนต่างแบ่งเบาภาระงานในครัวเรือน สมาชิกในครอบครัวจึงมีเวลาช่วยเหลือ หรือทำงานให้กับสาธารณะมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ คูฟแมน (Koufman, 1949 : 7) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในชนบท พบว่า ขนาดของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.2 ระดับการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การศึกษามีความสัมพันธ์ต่อกระบวนการเรียนรู้ของบุคคล ทั้งนี้บุคคลที่มีการศึกษาสูงมักจะให้ความร่วมมือต่อการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพราะสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระได้ดีกว่าคนที่มีความรู้ต่ำ คลอดคนผู้ที่มีความรู้สูงจะสามารถพัฒนาตนเองจากการเรียนรู้ได้ง่ายกว่า สอดคล้องกับ ประยูร ศรีประสาธน์ (2542 : 5) กล่าวว่า การศึกษาเป็นปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม

ผลการวิจัยสอดคล้องกับ สุดาวรรณ มีบัว (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของ

สมาชิกประชาชาติตำบล คือ ระดับการศึกษา ผลการวิจัยสอดคล้องกับ เกศินี พรหมตัน (2550 : บทคัดย่อ) ผลการศึกษาพบว่า การศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.3 หนี้สิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชน ไม่มีหนี้หรือมีหนี้สินน้อย จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าประชาชนที่มีหนี้สินค่อนข้างมาก เพราะประชาชนที่มีหนี้สินมากต้องขยันทำงาน สร้างรายได้ให้กับตนเอง เพื่อจะได้มีเงินมาใช้หนี้ และต้องสร้างความมั่นคงในครอบครัวตนเองก่อนเป็นสำคัญ จึง ไม่มีเวลาเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมากนัก สอดคล้องกับ คูฟแมน (Koufman, 1949 : 7) ที่กล่าวว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.4 บทบาทในชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีบทบาทในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ (กรรมการหมู่บ้าน และ อสม.) มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าประชาชนที่มีบทบาทในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน เพราะประชาชนที่มีบทบาทในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ บทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องการบริหารงานของภาครัฐมากกว่าประชาชนที่ไม่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับภาครัฐ

ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ มังกร ศรีชะ โศทร (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบล กรณีศึกษา : ตำบลคงใหญ่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า บทบาททางสังคม มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาตำบล และสอดคล้องกับ เกศินี พรหมตัน (2550 : บทคัดย่อ) ผลการศึกษาพบว่า บทบาทในสังคมมีผลต่อการมีส่วนร่วมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โนนสวรรค์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โนนสวรรค์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบล โนนสวรรค์ ควรดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1.1.1 ควรให้ประชาชนได้ร่วมค้นหาวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขหรือลดปัญหาของหมู่บ้าน

1.1.2 ควรให้ประชาชนได้ร่วมรับฟังการประชุม สภา อบต. ในการพิจารณาเห็นชอบข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายตามแผนพัฒนา

1.1.3 ควรให้ประชาชนได้ร่วมแจ้งให้ อบต. ปรับปรุงข้อบัญญัติงบประมาณหากเห็นว่าไม่เป็นไปตามแผนพัฒนา

1.1.4 ควรให้ประชาชนได้ร่วมกำหนดวิธีการดำเนินการในแผนพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

1.1.5 ควรให้ประชาชนได้ร่วมตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหมู่บ้าน

1.1.6 ควรให้ประชาชนได้ร่วมทักท้วงกรณีเห็นว่า อบต. ไม่จัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายตามแผนพัฒนา

1.1.7 ควรให้ประชาชนได้ร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของแผนพัฒนาต่อที่ประชุมสภา อบต.

1.1.8 ควรให้ประชาชนได้ร่วมในการเข้าการประชุมสภา อบต. เพื่อพิจารณาร่างแผนพัฒนา

1.1.9 ควรให้ประชาชนได้ร่วมวางแผนทางเพื่อแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน

1.1.10 ควรให้ประชาชนได้ร่วมตรวจสอบเนื้อหาสาระของแผนพัฒนาหลังจากคณะกรรมการจัดทำแผนจัดทำแล้วเสร็จ

1.2 ผลจากการศึกษา วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การศึกษา หนี้สิน และบทบาทในชุมชน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ ควรดำเนินการ ดังนี้

1.2.1 ปัจจัยด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ควรส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนามากขึ้น

1.2.2 ปัจจัยด้านการศึกษา ควรมีการเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงระบบข้อมูลเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เพื่อร่วมวิเคราะห์ข้อมูล และการใช้ข้อมูลในการวางแผน

1.2.3 ปัจจัยด้านหนี้สิน ควรมุ่งเน้นให้ประชาชนมีความศรัทธาและความเชื่อมั่นในการจัดทำแผนพัฒนาที่จะนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อความกินดีอยู่ดีของประชาชน

1.2.4 ปัจจัยด้านบทบาทในชุมชน ควรมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน เพื่อการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีภารกิจหน้าที่ครอบคลุมหลายด้าน เพื่อให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนามากขึ้น

1.3 ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โนนสวรรค์ อำเภอ ปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่

1.3.1 ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมเสนอปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้านต่อคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา อบต.

1.3.2 ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมอภิปรายปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน

1.3.3 ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าตัดสินใจเลือกแผนงาน/โครงการหรือกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาหมู่บ้าน

1.3.4 ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้ร่วมตรวจสอบเนื้อหาสาระข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของ อบต. ว่าได้จัดทำแผนพัฒนา

1.3.5 ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ากำหนดวิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน

1.3.6 ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้ร่วมในการแสดงความคิดเห็นสนับสนุนหรือคัดค้านเนื้อหาสาระของแผนพัฒนา

1.3.7 ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้ร่วมประเมินผลโครงการพัฒนาของ อบต. ว่าบรรลุผลตามแผนพัฒนา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อที่จะทราบว่าลักษณะโครงสร้างอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมแตกต่างกันหรือไม่

2.2 ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาที่ช่วยสร้างให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและชุมชนเข้มแข็ง